

GELİŞEN EKONOMİLERDE SOSYAL İNOVASYON VE MİLLÎ YENİLİK SİSTEMLERİNİ İNCELEYEN ARAŞTIRMALARIN BETİMSSEL İÇERİK ANALİZİ

A DESCRIPTIVE CONTENT ANALYSIS OF ARTICLES ADDRESSING THE SOCIAL INNOVATION AND NATIONAL INNOVATION SYSTEMS IN EMERGING ECONOMIES

Salih Zeki İMAMOĞLU¹, Serhat ERAT², Veciye TAŞÇI³

Öz

Sosyal inovasyon ve Millî Yenilik Sistemleri (MYS), son yıllarda üzerinde önemle durulan konular haline gelmiştir. İnovasyon; akla gelebilecek her alanda ortaya konabilen, dolayısıyla birçok türü olan bir olgudur. Bu türlerden biri olan sosyal inovasyon; sosyal bir soruna getirilmiş önceki yöntemlerden daha etkili, verimli, sürdürülebilir, adil ve özgün bir çözüm olarak önem kazanmaktadır. MYS ise faaliyetleri ve etkileşimleri yeni teknolojileri başlatan, geliştiren ve yaygınlaştıran kamu ve özel sektörlerdeki kurum ve kuruluşların bir ağı olarak ayrı bir öneme sahiptir. Sosyal inovasyon ve MYS, gelişen ekonomilerin gelişmiş kategoriye sıçramaları için üzerinde önemle durmaları gereken hususları kapsamaktadır. Bu çalışmanın amacı, literatürde sosyal inovasyon ve MYS'nin gelişen ekonomiler bağlamında ele alındığı çalışmaların betimsel içerik analizinin yapılması ve bunların çeşitli kıstaslara göre eğilimlerinin ve hangi hususları kapsadığının belirlenmesidir. Bu maksatla Web of Science (WoS) veritabanından çeşitli kriterlere göre belirlenen SSCI endeksli 77 makale, betimsel içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Bulguların gösterdiği eğilimlerin değerlendirilmesine sonuç bölümünde yer verilmiştir. Sonuçlar; iş birliği, etkileşim, yenilikçi bir kültür ile dinamik ve etkin politikaların öneminin öne çıktığını göstermektedir. Bu çalışmanın, gelişen ülkeler bağlamında sosyal inovasyon ve MYS ile ilgili gelecekte yapılacak olan çalışmalara ve çeşitli alanlarda oluşturulacak politikaların şekillenmesine katkı sağlaması umulmaktadır.

Anahtar Kelime: Sosyal İnovasyon, Millî Yenilik Sistemleri, Betimleyici İçerik Analizi, Gelişen Ekonomiler.

Abstract

Social innovation and National Innovation Systems (NIS) have become issues that have been prominently emphasized especially in recent years. Innovation is a phenomenon that can be implemented in almost every field, hence it has various types. One of these types, social innovation, which can be defined as a more effective, efficient, sustainable, fair, and original solution to a social problem than previous methods, becomes increasingly important. On the other hand, NIS, which can be described as the network of institutions and organizations in the public and private sectors whose activities and interactions initiate, import, develop, and disseminate new technologies, is getting more important, too. Social innovation and NIS encompass the issues that developing economies should consider to catch up with the advanced economy class. The aim of this study is to conduct a descriptive content analysis of the studies which address the social innovation and NIS in the context of emerging economies, and to determine their tendencies in terms of various preset criteria. To this end, 77 SSCI indexed articles from the Web of Science (WoS) were determined by various other preset criteria and analyzed by content analysis. The findings highlight the importance of collaboration, interaction, an innovative culture, dynamic and effective policies. It is expected that this study will contribute to future studies on social innovation and NIS in the context of developing countries.

Keywords: Social Innovation, National Innovation Systems, Descriptive Content Analysis, Emerging Economies.

¹ Prof. Dr., Gebze Teknik Üniversitesi, İşletme Fakültesi, Strateji Bilimi Bölümü, imamoglu@gtu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7160-2370

² Doç. Dr., Gebze Teknik Üniversitesi, İşletme Fakültesi, Strateji Bilimi Bölümü, erat@gtu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0227-8914

³ Arş. Gör., Gebze Teknik Üniversitesi, İşletme Fakültesi, Strateji Bilimi Bölümü, vtasci@gtu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-9179-8510

Extended Abstract

Innovation has become a prominent concept in both business and academia. Indeed, it is a phenomenon that can be implemented in almost every field, hence it has many types and definitions. Despite this diversity, one of the common definitions is that it is the first introduction of a product or service, or the differentiation of the manufacturing process. If the concept of innovation is handled and applied with a system approach, it will be easier to provide timely and practical solutions to social and economic problems for developing economies, and thus increase the welfare of their people.

Innovation has various types, one of them, social innovation, can be defined as a more effective, efficient, sustainable, fair, and original solution to a social problem than the previous methods. On the other hand, there is another significant concept closely related to innovation, national innovation systems (NIS), which can be described as the network of institutions and organizations in the public and private sectors whose activities and interactions initiate, import, develop, and disseminate new technologies. Social innovation and NIS have become issues that have been prominently emphasized especially in recent years.

Social innovation and NIS encompass the issues that need to be put on the agenda in order for developing economies to catch up with the advanced economy class. Solving those issues help increase the welfare of their people as well as improvements in all areas of life such as health, education, agriculture, and so on. However, the majority of the literature has focused on developed countries. In the developed world, such as America and most of the European countries, social innovation as a concept and application is widely known by their people and supported by top-level authorities. However, it does not have the same structure in developing countries. The number of studies regarding developing countries is limited and has started to increase just recently. Awareness of the social innovation concept by people in the developing countries is low. Similarly, developed countries have active, strong, intensive, and well-organized national innovation systems supported by top-level authorities. In developing countries, on the other hand, their structures are disorganized, poorly planned, and poorly coordinated. Hence, the question of which factors are important for developing countries to promote social innovation and to have a strong NIS arises.

The aim of this study is to make a descriptive content analysis of the studies in the literature which address social innovation and national innovation systems in the context of emerging economies and to determine their tendencies in terms of various preset criteria. To find answers to the question of which factors are important, at least as a starting point, this study focuses on the themes of the research focusing on the developing world.

To this end, 77 SSCI indexed articles from the Web of Science (WoS) were determined according to various other preset criteria and analyzed. In the analysis, descriptive content analysis is utilized; the themes and findings of the articles are inspected carefully. Also, academic journals where they are published as well as publishing years and disciplines of the articles are discovered. The conclusion section includes the details of the distributions and the evaluation of the trends of the themes obtained from the findings. The findings highlight the importance of collaboration, interaction, an innovative culture, dynamic and effective policies. It is expected that this study will contribute to future studies on social innovation and NIS in the context of developing countries. Besides, it is expected that for policy makers this study will be indicative of which factors should be prioritized while shaping the policies to acquaint people with social innovation and disseminate it in society. Similarly, it might shed light on the question of which factors are critical in designing policies to coordinate and enable the agents of NIS to work more efficiently.

GİRİŞ

İnovasyon kavramı sistem yaklaşımıyla ele alınıp uygulanırsa gelişmekte olan ekonomiler için toplumsal ve ekonomik sorunlara zamanında ve pratik çözümler getirmek kolaylaşacak ve dolayısıyla refah artışı sağlanacaktır. Bu bağlamda millî yenilik sistemleri ve sosyal inovasyon, toplumların ve özellikle gelişmekte olan ekonomilerin ilerlemesi ve halklarının hayat standartlarının yükselmesi açısından önem arz etmektedir. Bu çalışmada, Sosyal İnovasyon (Sİ) ve Millî Yenilik Sistemleri (MYS) kavramları gelişmekte olan ülkeler bağlamında incelenecek ve bu ikisinin ortak vurguları araştırılacaktır. Literatür taramasında, sosyal inovasyon ve MYS'yi birlikte değerlendiren bir çalışmaya rastlanmamıştır. Böylece literatürdeki bu eksiklik giderilmeye çalışılacaktır.

Günümüz toplumlarının en belirgin özelliklerinden biri; inovasyon oluşturmak, uygulamak ve yaymak için sürekli bir baskı altında olmalarıdır. Schumpeter'den bu yana inovasyon kavramı; teknolojik çalışmalar, sosyal psikoloji, kentsel gelişim ve yönetim gibi farklı bilimsel geleneklerde ayrı ayrı gelişmiştir (Cajaiba-Santana, 2014) ve inovasyonun birçok çeşidi ortaya çıkmıştır. Özellikle iş inovasyonu, insan refahını artırmada önemli bir faktör olmasına rağmen sosyal refaha önemli katkı sağlayabilecek başka inovasyon çeşitleri de mevcuttur. Örneğin, eğitim-öğretimde üniversitelerden ve diğer eğitim kurumlarından ortaya çıkan ve kamu malı niteliği taşıyan birçok inovasyon vardır. Bu çerçevede insanoğlunun yaşam koşullarını iyileştirmenin ve refahını yükseltmenin yollarını tam olarak açıklayabilmek için farklı bir inovasyon türü tartışılmaktadır. Bu yeni inovasyon çeşidi, iş inovasyonlarından ayrı düşünülen sosyal inovasyondur (Pol ve Ville, 2009).

Kendi aralarındaki heterojenliğe rağmen gelişmekte olan ülkeler veya gelişen ekonomilerin ortak özelliklerinden biri, MYS'lerinin gelişmiş ülkelerde olduğu kadar sistematik bir yapıya kavuşmamış olduğu gerçeğidir. Modern piyasa koşullarında, ulusal ekonomilerin sürdürülebilir büyümesi için kilit faktörlerden biri, en önemli görevleri dünya sahnesinde yüksek düzeyde rekabet edebilirliği sağlamak ve ülkedeki iş ortamını iyileştirmek olan MYS'dir (Kurpayanidi, 2021). Diğer taraftan sosyal inovasyon; sürdürülebilir kalkınma, akıllı ve kapsayıcı bir büyüme sağlamak için gittikçe daha fazla itici güç olarak kabul edilmektedir (Castro-Arce ve Vanclay, 2020). Bu iki kavramın özellikle gelişen ekonomiler bağlamında incelenmesi bu alanlarda çalışanlar ve politikacılar için yol gösterici olacaktır.

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Sosyal İnovasyon

Her an değişmekte olan dünyada, insanoğlunun karşılaşmakta olduğu problemler de değişmektedir. Bu değişim hem olumlu hem de olumsuz yönde olabilmektedir. İnsanlık, halihazırda çözmeye uğraştığı sosyal problemlere ek olarak hızla gelişen teknoloji, değişen iş ve yaşam koşulları, iklim değişikliği, işsizlik, fakirlik, Covid-19 gibi salgın hastalıklar, savaşlar ve daha birçok çeşitli faktörün etken olduğu griftleşmiş sosyal sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır. Bu yüzden günümüzde sosyal sorunlar, birbirini besleyen sosyoekonomik, sosyopolitik ve sosyoekolojik krizlerin derinleşmesi nedeniyle çok daha karmaşık hale gelmiştir (Moulaert vd., 2013).

Sosyal inovasyon literatürü, daha geniş olan teknoloji ve iş inovasyonu literatüründen çok daha düzensizdir ve çoğu ekonomi, kamu yönetimi, yönetim çalışmaları vb. diğer disiplinlerden gelmektedir. Sosyal inovasyon kavramının sınırları net çizilemediği için sosyal inovasyon literatürleri olarak da nitelendirilebilir. Sosyal inovasyonun ortaya çıkışı, ekonomik inovasyon literatüründe ve inovasyon politikasında sadece teknolojinin vurgulanmasının toplumsal ve sosyal problemlerin çözülmesinde yetersiz kalmasına bağlanmaktadır (Caulier-Grice vd., 2012).

Sosyal inovasyon yeni bir olgu değildir; ancak son zamanlarda teorik bir bakış açısı, bir araştırma ve uygulama alanı olarak daha fazla önem kazanmaya başlamıştır (Edwards-Schachter ve Wallace, 2017; Schot ve Steinmueller, 2018). İnsanlık tarihi kadar eski olmasına rağmen, konuyla ilgili akademik çalışmalar ancak son zamanlarda ortaya çıkmış ve farklı alanlara dağılmıştır (Cajaiba-Santana, 2014). Kökleşmiş toplumsal sorunları çözmek, sosyal değişimi teşvik etmek ve sürdürülebilirliği geliştirmek için sosyal inovasyon alanında yaratıcı yaklaşımlar ve girişimler genellikle yenilikçi ve ilerici organizasyonlar ve örgütler tarafından ortaya konmaktadır.

Sosyal inovasyon, eş zamanlı olarak sosyal ihtiyaçları gideren ve yeni sosyal ilişkiler veya iş birlikleri oluşturan yeni fikirlerdir ve bu fikirler ürün, hizmet ya da yeni bir model olabilir. Başka bir

ifadeyle, hem doğrudan toplum için faydalı olan hem de toplumun sosyal problemin çözümü için harekete geçebilme kapasitesini geliştiren inovasyon türüdür (Murray vd., 2010). Benzer şekilde Mulgan (2006), sosyal inovasyonu sosyal bir ihtiyacı giderme hedefiyle yürütülen ve ağırlıklı olarak birincil amaçları sosyal olan kuruluşlar aracılığıyla yayılan yenilikçi faaliyetler ve hizmetler olarak tanımlamaktadır. Phills (2009), sosyal inovasyonu mevcut yaklaşımlardan daha iyi; yani daha etkili, verimli, sürdürülebilir veya adil olan ve yaratılan değerın özel bireylerden veya kurumlardan ziyade öncelikle bir bütün olarak toplumu hedeflediği, bir sosyal ihtiyaç veya soruna yeni ve faydalı herhangi bir çözüm olarak tanımlamaktadır. Sosyal inovasyon, sosyal bir soruna getirilmiş önceki yöntemlerden daha etkili, verimli, sürdürülebilir, adil ve özgün bir çözümdür. Ortaya çıkan değer ya da faydanın önceliği özel şahıslardan ya da kurumlardan ziyade bir bütün olarak toplumun kendisidir (Deiglmeier vd., 2008). Dolayısıyla sosyal inovasyon diğer inovasyon kavramlarından ayrılmaktadır ve kökü, sosyal bir ihtiyacın karşılanması veya sosyal bir sorunun çözülmesine dayanmaktadır (Foroudi vd., 2021).

2008 Ekonomik Krizi'nden bu yana, sosyal inovasyon politika alanında da öne çıkan bir konu olmuştur. Örneğin, ABD başkanlarından Barack Obama göreve geldikten sonra Sosyal İnovasyon ve Sivil Katılım Ofisi'ni 2009'da kurmuştur. İngiltere'de David Cameron, Büyük Toplum yaklaşımı bağlamında sosyal inovasyonu ele almıştır. Avrupa'da ise sosyal inovasyon, Avrupa Komisyonu'nun ürettiği politikaların ilkelerinden biri haline gelmiştir ve Sosyal İnovasyon Avrupa Girişimi'nin başlatılması bu durumu ispatlar niteliktedir (Borzaga ve Bodini, 2014).

Amerika ve Avrupa ülkeleri gibi gelişmiş ülkelerde yaygın olarak bilinen ve en üst düzey makamlarca desteklenen sosyal inovasyon, gelişen ekonomilerde aynı şekilde bir yapıya sahip değildir. Aralarındaki heterojenliğe rağmen, bir grup olarak gelişmekte olan ekonomiler, düşük yaşam kalitesi ve kurumların yetersiz olması ile aralarında sistemik farklılıklar bulunması gibi ekonomik gelişmişlik düzeyinin düşük olmasıyla ilişkili birtakım ortak noktaları paylaşmaktadır (Gu, 1999).

Düşük gelir seviyesi, düşük yaşam kalitesi, kurumların yetersiz olması ve aralarında sistemik farklılıkların bulunması, gelişmekte olan ülkeler için sosyal inovasyonu daha da önemli bir konuma getirmektedir. Önceki paragraflarda, sosyal inovasyonun çeşitli şekillerde tanımlanmalarına yer verilmiştir. Aslında farklı alanlarda, sektörlerde ve kıtalarda farklı görüldüğü ve hissedildiği için anlamların ve tanımların farklılık göstermesi şaşırtıcı değildir. Örneğin, sosyal ihtiyaçlar ve bağlam farklı olacağından, sosyal inovasyon kırsal Hindistan'da Güneydoğu İngiltere'nin kentsel bölgelerinden farklı bir biçim alacaktır (Caulier-Grice vd., 2012). Dolayısıyla sosyal inovasyon olgusunun gelişmekte olan ülkelerde veya gelişen ekonomilerde, gelişmiş ülkelere daha farklı algılanması ve uygulama alanları bulması şaşırtıcı değildir.

1.2. Millî Yenilik Sistemleri

Boulding'e (1985) göre, bir sistemin mümkün olan en geniş tanımı kaos olmayan her şeydir. Daha spesifik olarak bir sistem, bir dizi öğeden ve bu öğeler arasındaki ilişkilerden oluşmaktadır. Buradan hareketle, bir yenilik sistemi; yeni ve ekonomik olarak faydalı bilginin üretimi, yayılması ve kullanımında etkileşime giren unsurlar ve ilişkilerden oluşmaktadır. Millî bir yenilik sistemi ise bir ulus devletin sınırları içinde yer alan veya buradan meydana gelen ve beslenen bu unsurları ve onların ilişkilerini kapsamaktadır (Lundvall, 2016).

Chris Freeman, Bengt-Ake Lundvall ve Richard Nelson, MYS kavramını bilim dünyasında ortaya koyan öncüler olmuşlardır. Birçok çalışmanın yayımlanmasıyla 1980'lerden itibaren literatür hızlı bir büyüme göstermiştir (Niosi, 2018). Freeman'a göre (1987) MYS faaliyetleri ve etkileşimleri yeni teknolojileri başlatan, ithal eden, değiştiren ve yayan kamu ve özel sektördeki bir kurumlar ağıdır. Lundvall (1992) ise MYS'yi yeni ve ekonomik olarak faydalı bilginin üretimi, yayılması ve kullanımında etkileşim halinde olan ve bir ulus devletin sınırları içinde yer alan veya köklerini buradan besleyen unsurlar ve ilişkiler olarak tanımlamıştır; yani Freeman'ın tanımını araştırmayı, öğrenmeyi ve uyum sağlamayı etkileyen ekonomik yapıyı ve kurumsal çerçeveyi kapsayacak şekilde genişletmiştir.

MYS; faaliyetleri ve etkileşimleri yeni teknolojileri başlatan, getiren, geliştiren ve yayan kamu ve özel sektörlerdeki kurum ve kuruluşların bir ağıdır (Freeman, 1987). Bu etkileşimlerin sonucu ulusal firmaların yenilikçi performansının etkilendiği kurumlar kümesidir (Nelson ve Rosenberg, 1993). MYS, ulusal sınırlar içinde bilim ve teknoloji üretimini amaçlayan özel sektör ve kamudaki örgütlerin (büyük veya küçük), üniversiteler ve hükümet kurumlarının etkileşimi sistemidir. Bu birimler arasındaki

etkileşimin amacı yeni bilim ve teknolojinin geliştirilmesi, korunması, finanse edilmesi veya düzenlenmesi olduğu için etkileşimleri teknik, ticari, hukuki, sosyal veya finansal boyutta olabilmektedir (Niosi vd., 1993).

MYS kavramının yaygın tanımlarından biri, yeni teknolojilerin geliştirilmesine ve yayılmasına bireysel veya birlikte katkıda bulunan kurumlar kümesidir. Bu kurumlar, hükümetlerin yenilik sürecini şekillendirmek için politikalar oluşturduğu ve uyguladığı çerçeveyi sağlar. Hükümetler ve bu kurumlar birbirine bağlı olarak sistemin unsurlarını oluştururlar. Bu paradigma, yeniliği, farklı seviyelerdeki aktörlerin sürekli etkileşim içinde olduğu belirli bir ulusal kurumsal bağlamda çerçeveler (Bázavan, 2019). Sistemin dokusunu oluşturan bu etkileşimlerdir ve kültür, normlar, kurumsal düzenlemeler ve kamu politikaları gibi faktörler tarafından şekillendirilirler (Nelson, 1993). Özetle MYS, yeni teknolojilerin geliştirilmesine ve yaygınlaştırılmasına bireysel düzeyde veya ortaklaşa katkıda bulunan ve hükümetlerin inovasyon süreçlerini etkilemek için oluşturduğu ve uyguladığı yasalara zemin hazırlayan bir dizi farklı kurumlar kümesidir (Metcalf, 1995).

İncelenen çalışmaların ortaya koyduğu sonuçlardan biri, kavramın özellikle gelişmiş ve sosyoekonomik düzeyi oldukça yüksek Batı Avrupa ve İskandinav ülkelerinde hem akademiye hem de siyasi çevrelerde geniş bir geçerliliğe sahip olmasıdır. Finlandiya, MYS kavramını bir standart olarak benimseyen ilk ülke olmuştur. İsveç ise yeni bir merkezi hükümet kuruluşu teşkil etmiş ve bunu VINNOVA (İsveç İnovasyon Ajansı) veya “Yenilikçilik Otoritesi Sistemleri” olarak adlandırarak kavrama yasal bir statü, yani meşruiyet kazandırmıştır (Sharif, 2006). Literatür, MYS'nin gelişmiş ekonomilerde oldukça önemli bir yere sahip olduğunu göstermektedir (Sharif, 2006; Egbetokun vd., 2017; Niosi, 2018).

Gelişmekte olan ülkeler, küresel ekonominin yeni dinamiklerinin mihenk taşlarıdır. Gelişmekte olan ülkelerin bir listesini oluşturmak mümkün görünmemektedir çünkü mevcut sınıflandırmalar birbirinden farklıdır ve üstelik zamanla değişmektedir. Örneğin, Harvie ve Lee'ye (2003) göre, Kore Savaşı'nın etkisiyle adeta yıkıldıktan sonra, Güney Kore dünyanın en fakir ülkelerinden biriyken 1962-89 dönemi, Güney Kore ekonomisinin yoksulluktan sanayileşmiş bir millet statüsünün elde edilmesine kadar dikkate değer bir dönüşüme şahit olmuştur. Bugün Güney Kore, gelişmiş bir pazara ve yüksek gelirli ekonomiye sahip bir ülkedir (Khandker, 2016). Bu çalışmada, gelişen ekonomiler ile gelişmiş ekonomiler grubuna girmeyip birtakım özelliklere sahip ülkeler kastedilmektedir. Bu özellikler; istikrarlı bir ekonomik büyüme, çeşitliliğe sahip iktisadî bir profil, kalabalık bir nüfus, hammadde mevcudiyeti ve etkili yapısal politikalar (Casadella, 2018).

Bilgi toplumuna geçiş sürecini yaşadığımız günümüzde, gelişmiş ülke ekonomileri büyük ölçüde bilim, teknoloji, inovasyon ve ileri düzeyde eğitime dayanmaktadır. Gelişmekte olan ülkeler ise, ekonomik büyüme ve sosyal gelişme için temel bir araç olarak bilgiyi, bilgi üretimini, yayılımını ve uygulamasını gelişmiş ülkeler seviyesinde kullanamayan ülkelerdir (Arocena ve Sutz, 2002).

Son 20 yılda, MYS kavramı akademik çevrelerde, siyasi bağlamlarda ve uluslararası kuruluşlarda teoride ve pratikte bir tutarlılık bulmaya başlamıştır. Gelişmekte olan ekonomiler ve yükselen ekonomiler bağlamında MYS, teknolojik yeteneklerin geliştirilmesi yoluyla gelişmiş ülkeleri yakalama stratejilerini içerir. Bu nedenle; makroekonomik, siyasi, kurumsal, sosyal ve tarihî çevre üzerinden kalkınma yörüngelerini analiz eder. MYS ile ilgili araştırmalar sınırlı miktarda olmasına rağmen, tüm yükselen ve gelişmekte olan ekonomileri kapsayacak şekilde genişlemeye başlamıştır. Genel eğilim, halen MYS'nin benzer bir grup ülke üzerinde ya da gelişmiş ülkeler bağlamında incelendiği çalışmalara doğru olsa da gelişen ekonomiler ve gelişmekte olan ülkeler bağlamında MYS'nin birtakım özellikleri mevcuttur (Casadella, 2018).

Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler birçok konuda olduğu gibi MYS'lerinde de farklılıklar sergilemektedir. Tablo 1'de gelişmiş ve gelişmekte olan ekonomilerin MYS'lerinin karşılaştırılmasına yer verilmiştir.

Tablo 1. Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkelerin Yenilik Sistemlerinin Karşılaştırılması

Boyut	Gelişmiş ülkeler	Gelişmekte olan ülkeler
Öğrenme ve ekonomik oyuncular arasındaki etkileşim	Aktif, güçlü, yoğun	Pasif, zayıf, bölünmüş
Bilim ve teknoloji kapasitesi	Sınırsız, teknoloji özümsemeye kolaylık, bilimsel eğitim yüksek seviyede	Kısıtlı, teknoloji özümsemeye zorluk, bilimsel eğitim düşük seviyede
Temel bilgi kaynakları	Yerelleştirilmiş	Yabancı
Yenilikçi çıktının özelliği	Resmî ve aktif, lider konumundalar, radikal ve yaratıcı, yüksek yatırımlar	Genellikle gayriresmî ve pasif, takipçi konumundalar, artımsal ve taklide dayalı, düşük yatırımlar
Sanayi ve inovasyon-yenilik politikası	Güçlü fikri mülkiyet yasaları	Zayıf fikri mülkiyet yasaları
Ekonomi ve iş çevresi	Yapılandırılmış pazarlar, yüksek teknoloji yeni ürünlerin iç talebinin yüksek olmasını sağlayan yüksek satın alma gücü	Büyük ancak yapılandırılmamış pazarlar, teknolojik yeniliklerin iç pazar tarafından düşük seviyede talep edilmesine neden olan düşük satın alma gücü

Kaynak: (Egbetokun vd., 2017).

Gelişen ekonomiler grubundaki en dikkat çekici ülke olan Çin, son yıllarda ortaya koyduğu dünya devi teknoloji markalarıyla ve Dünya Bankası verilerine göre dünyanın en büyük ikinci gayrisafi millî hasılasına sahip olmasıyla gelişmekte olan ülkeler arasında öne çıkmaktadır. Hızla yükselen iş gücü maliyetleri, ciddi çevresel hasarlar ve Asya'daki gelişmekte olan ülkelere gelen güçlü rekabet nedeniyle, düşük değerli üretime dayalı geleneksel model artık geçerli değildir. Bu bağlamda, Çin'in politika yapıcılarının, ivmeyi korumanın ve orta gelir tuzağından kaçınmanın tek yolunun, bilgi yoğun bir ekonomik modele geçerek verimlilik artışını hızlandırmak olduğunu düşünmektedir (Bazavan, 2019). Bu nedenle inovasyona daha da önem vermeye başlayan Çin, en yenilikçi ülkeler arasına katılmayı hedeflemektedir. Politika, iş dünyası ve toplum da dâhil olmak üzere her düzeyde yenilik, kutsal bir görev addedilmiştir ve vasat bir ülkeden önde gelen müreffeh bir ülke konumuna sıçramanın anahtarı olarak görülmektedir. Bilim ve teknolojiye verdikleri önem, son on yıllarda araştırma ve geliştirme harcamalarındaki büyük artışla daha iyi anlaşılmaktadır. Satın alma gücü paritesine göre Çin, dünyanın en çok Ar-Ge harcaması yapan ikinci ülkesi konumundadır (UNESCO, 2018).

Çin hükümeti, inovasyonu ulusal kalkınma için en önemli öncelik olarak tanımlamakta ve teknolojik ilerlemeyi teşvik etmek için farklı düzeylerde çeşitli stratejiler uygulamaktadır. Yönetim, merkezi olmadığı için bölgesel hükümetler arasındaki rekabet, Çin MYS'sinin ayrıştırmacı özelliklerinden birini oluşturmaktadır. Bazavan (2019), Çin hükümetinin inovasyon yaklaşımındaki en son gelişmeleri ve paradigma değişimlerini gözden geçirdiği çalışmasında, hükümetin bir kolaylaştırıcı olarak şunları ifa ettiğini tespit etmiştir:

- Ar-Ge yapılması için artan kaynakları hedef alanlara tahsis etmek,
- Yerli firmaların çıkarları doğrultusunda piyasalara müdahalede bulunmak,
- Yatırım yapmak isteyen yabancı şirketlerin teknoloji transfer etmesini şart koşmak,
- İnovasyon dostu ve tetikleyici politikalar tasarlamak,
- Kurumsal verimliliğin iyileştirilmesi,
- Teknolojik ulusal yeterliliğin teşvik edilmesi,
- Yurt dışındaki teknoloji arayan ve teknoloji ihraç eden yatırımları teşvik etmek.

2. YÖNTEM VE BULGULAR

2.1. Metodoloji

Bu çalışma, nitel bir araştırma olarak tasarlanıp veriler Web of Science veri tabanı üzerinden makaleler olarak toplanmış ve betimsel içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Gelişmekte olan ülkeler bağlamında sosyal inovasyon ve millî yenilik sistemleri ile ilgili SSCI endeksinde gerçekleştirilen tarama sonucunda, belirlenen kriterlere göre tespit edilen 77 makale yayımlandıkları dergilere, yıllara, araştırma kategorilerine, araştırma türlerine ve temalarına göre analiz edilmiştir. Nitel araştırma bir problem hakkında derinlemesine bilgi toplamak veya araştırma için yeni fikirler üretmek amacıyla kullanılmaktadır. Farklı bağlamlardaki insan koşullarının ve algılanan bir durumun anlaşılmasına katkıda bulunmaktadır (Bengtsson, 2016). Nitel araştırma; beşerî ve sosyal bilimlerde, antropoloji, sosyoloji, eğitim, sağlık bilimleri, tarih vb. konularda yaygın olarak kullanılmaktadır.

Nitel analizler genellikle metin, belge, video ya da ses gibi sayısal olmayan verilerin toplanmasını ve analiz edilmesini içerir. Böylece üzerinde durulan kavramların, fikirlerin veya deneyimlerin derinlemesine anlaşılmasını sağlar. Nitel araştırmalarda çeşitli analiz yöntemleri kullanılabilir. Örneğin; fenomenoloji, hermenötik, gömülü kuram, etnografya, fenomenografik analiz ve içerik analizi bunlardan bazılarını teşkil etmektedir (Burnard, 1995). İçerik analizi; belirlenmiş bir konu kapsamında gerçekleştirilen, kalıpları, temaları, başlıca varsayımları ve anlamları belirleme çabasıyla o konuda birbirinden bağımsız yapılan çalışmaların dikkatli, detaylı, sistematik olarak incelendiği ve yorumlandığı, genel eğilimlerin belirlendiği bir yöntemdir (Ültay vd., 2021).

Bu çalışmada, yapılan içerik analizinde ele alınacak makalelerin belirlenmesinde Web of Science veri tabanı üzerinden 11.04.2022 tarihinde gerçekleştirilen taramada, arama kriteri olarak “Topic” kullanılmıştır. Topic; makalelerin başlığında, özetinde ve anahtar kelimeler kısmında arama yapmaktadır ve böylece ilgili olabilecek makalelerin çalışmaya dâhil edilmeme riski düşürülmüştür. Ayrıca “Document Types: Articles” ve dil olarak “İngilizce” seçilerek çıkan sonuçlar rafine edilmiş ve çalışmada yalnızca İngilizce makaleler incelenmiştir.

Sosyal inovasyon ve MYS’yi birlikte ele alan makale sayısı sadece üç olduğundan ve bunlar da çalışmaya dâhil edildiğinden sosyal inovasyon ve MYS, ilgili bağlamda ayrı ayrı taratılmıştır. Literatürde MYS çoğunlukla “national innovation system” olarak geçse de “national systems of innovation” olarak yer aldığı çalışmalara da rastlandığından yine ilgili olabilecek makalelerin çalışma dışı kalması riskini düşürmek adına iki şekilde tarama gerçekleştirilmiştir. Gelişen ekonomiler veya gelişmekte olan ülkeler için “developing countries” ve “emerging economies” ifadeleri kullanılmıştır. Taramada kullanılan kombinasyonlar ve bu kombinasyonlara denk gelen makale sayısı Tablo 2’de özetlenmiştir. Belirlenen kriterlere rağmen sayıları az da olsa, taramada konuyla ilgisi olmayan makaleler çıkmıştır ve bunların elimine edilmesiyle oluşan nihai sayılar Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Çalışma Kapsamındaki Makalelerin Belirlenme Kriterleri

Web of Science'da kullanılan arama terimleri	Makale sayısı	Nihai sayı
Social innovation (and) developing countries	25	22
Social innovation (and) emerging economies	7	6
National innovation system (and) developing countries	36	30
National innovation system (and) emerging economies	14	13
National systems of innovation (and) developing countries	5	5
National systems of innovation (and) emerging economies	3	1
Toplam	90	77

Nitel veri analizi amacıyla kullanılan yazılımlara genel olarak bilgisayar destekli nitel veri analizi yazılımları denir. Bunlar çeşitli yöntemlerle toplanan verilerin organize edilmesini ve kategorilere ayrılmasını sağlayan, temaların ortaya çıkarılmasını kolaylaştıran ve bütün sürecin raporlaştırılmasında kullanılan özel yazılımlardır. Bu çalışmada, veri analizinin gerçekleştirilmesinde “ATLAS.ti”, “HyperRESEARCH”, “MAXQDA”, “Nvivo” gibi bilgisayar programları arasından kullanım kolaylığı nedeniyle “ATLAS.ti” seçilmiştir. Nitel veri analizi, üzerinde çalışılan veriyle ilgili anlam üretmek ve

veri setinde neyin temsil edildiğine dair açıklamalar geliştirmek amacıyla yapılan bir sınıflandırma ve yorumlama sürecidir (Çelik vd., 2020).

2.2. Makalelerin Yayın Yılına Göre Dağılımı

Çalışma kapsamında incelenen makalelerin seçim kriterlerine herhangi bir tarih kısıtı konulmamıştır. Araştırma bulgularına göre sosyal inovasyonu ve MYS'yi geliştiren ekonomiler bağlamında ele alan çalışmalar, 2000'li yıllardan itibaren ortaya konulmaya başlamıştır. Sosyal inovasyon, MYS'ye kıyasla araştırmacılar tarafından daha geç inceleme kapsamına alınmıştır. Bu durum, sosyal inovasyonun ve MYS'nin gelişmekte olan ülkeler bağlamında az çalışılmış olduğunu ve alanda yeni ve daha fazla çalışılmasına ihtiyaç duyulduğunu ortaya koymaktadır. Tablo 3'te makalelerin yayın yılına göre dağılımı verilmektedir.

Tablo 3. Makalelerin Yayın Yılına Göre Dağılımı

Yayın Yılı	Yayımlanan Makale Sayısı (MYS)	Yayımlanan Makale Sayısı (Sosyal İnovasyon)	Yayın sayısı	Yüzde (%)
2022	3	2	5	6%
2021	2	9	11	14%
2020	3	6	9	12%
2019	7	2	9	12%
2018	5	1	6	8%
2017	4	5	9	12%
2016	4	1	5	6%
2015	3	0	3	4%
2014	3	1	4	5%
2013	3	0	3	4%
2012	2	0	2	3%
2011	1	0	1	1%
2010	3	0	3	4%
2009	1	1	2	3%
2008	2	0	2	3%
2006	1	0	1	1%
2005	1	0	1	1%
2002	1	0	1	1%

2.3. Makalelerin Yayımlandıkları Dergilere Göre Dağılımı

Belirlenen kriterlere göre çalışmada yer verilen sosyal inovasyonla ilgili 28 makalenin yayımlandıkları dergilere ve makale sayılarına dair araştırma bulguları Tablo 4'te listelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, sosyal inovasyonla ilgili çalışmada yer verilen 28 makalenin yayımlandığı toplam dergi sayısı 23'tür. Dergilerin bu denli çeşitli, sayısının ise makale sayısı göz önünde bulundurulduğunda fazla olması literatür araştırması sonucu elde edilen, sosyal inovasyonun tek bir tanımı olmadığına dair bulguyu doğrulamaktadır. Sosyal inovasyon, insan ve toplum yaşamının iyileştirilebileceği herhangi bir alanda gerçekleştirilebilir. Dergilerin çeşitliliği bu durumu ispatlamaktadır.

Tablo 4. Makalelerin Yayımlandıkları Dergilere Göre Dağılımı (Sosyal İnovasyon)

Makalelerin Yayımlandıkları Dergiler (Sosyal İnovasyon)	Makale Sayısı
Industrial Marketing Management	1
Information Technology and People	1
Information Technology for Development	1
Innovation-Organization and Management	1
Innovation-The European Journal of Social Science Research	2
International Environmental Agreements-Politics, Law, and Economics	1
Journal of Business and Industrial Marketing	1
Journal of Business Ethics	2

Journal of Human Development and Capabilities	1
Journal of Intellectual Capital	1
Journal of Knowledge Management	1
Journal of Rural Studies	1
Journal of Strategic Information Systems	1
Journal of Technology Transfer	1
RBGN-Revista Brasileira de Gestao de Negocios	1
Sage Open	1
Science, Technology and Society	1
Spanish Journal of Agricultural Research	1
Sustainability	3
Systemic Practice and Action Research	1
Technological Forecasting and Social Change	2
Technology in Society	1
Technovation	1

Çalışma kapsamındaki MYS kavramını geliştiren ekonomiler bağlamında ele alan makalelerin yayımlandıkları dergiler ve yayımlanan makale sayıları Tablo 5'te listelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, millî yenilik sistemleriyle ilgili çalışmada yer verilen 49 makalenin yayımlandığı toplam dergi sayısı 31'dir. Bu dergiler arasında en çok makalenin yayımlandığı dergi ise 8 adet ile "Technological Forecasting and Social Change" isimli dergi olmuştur.

Tablo 5. Makalelerin Yayımlandıkları Dergilere Göre Dağılımı (MYS).

Makalelerin Yayımlandıkları Dergiler (MYS)	Makale Sayısı
Academia-Revista Latinoamericano de Administracion	1
Asian Journal of Technology Innovation	3
Behaviour and Information Technology	1
Canadian Public Policy-Analyse de Politiques	1
Chinese Management Studies	1
Climate Policy	1
Ecological Economics	1
Economia Política	1
European Journal of Development	2
Journal of Development Studies	1
Journal of Global Information Technology Management	1
Journal of International Trade and Economic Development	1
Journal of International Management	1
Journal of Technology Transfer	2
Management and Organization Review	1
Plos One	1
Progress in Development Studies	1
Research Evaluation	1
Research Policy	3
Scientometrics	1
Science and Public Policy	2
Science, Technology and Society	1
South African Journal of Science	1
South African Journal of Economic and Management Sciences	1
Strategic Entrepreneurship Journal	1
Sustainability	3

Technological Forecasting and Social Change	8
Technology Analysis and Strategic Management	3
Technology in Society	1
Technovation	1
Zeitschrift für Wirtschaftsgeographie	1

2.4. Makalelerin Araştırma Alanlarına Göre Dağılımı

Belirlenen kriterlere göre çalışma kapsamına alınan 77 makalenin ait oldukları araştırma alanları Tablo 6’da listelenmiştir. Tarım, ekonomi, coğrafya, bilgisayar bilimleri gibi çok çeşitli alanlarda, sosyal inovasyon ve MYS, araştırma konusu olmuştur. Kategoriler arasında “Multidisciplinary”, “Interdisciplinary Applications” gibi alanların bulunması ve alanların çeşitliliği, sosyal inovasyon ve MYS’nin çok katmanlı ve disiplinler arası yapılarını doğrulamaktadır.

Tablo 6. Makalelerin Araştırma Alanlarına Göre Dağılımı

Araştırma Alanları	
Tarım, Multidisipliner, Toprak Bilimi	Ekonomi, Coğrafya
İşletme, Ekonomi	Ekonomi, Yönetim
İşletme, Etik	Ekonomi, Kamu Yönetimi
İşletme, Yönetim	Mühendislik, Endüstri, Yönetim
İşletme, Bölgesel ve Kentsel Planlama	Yeşil ve Sürdürülebilir Bilim ve Teknoloji
Bilgisayar Bilimi, Sibernetik, Ergonomi	Bilişim Bilimi ve Kütüphane Bilimi
Bilgisayar Bilimi, Disiplinlerarası Uygulamalar; Bilişim Bilimi ve Kütüphane Bilimi	Multidisipliner Bilimler
Kalkınma Çalışmaları, Ekonomi	Sosyal Alanlar, Sosyal Bilimler, Disiplinlerarası
Ekoloji, Ekonomi, Çevre Bilimleri	Sosyoloji

2.5. Makalelerin Araştırma Desenlerine ve Temalarına Göre Eğilimleri

Gelişen ekonomilerde sosyal inovasyon ile ilgili çalışmaların 21’inde nitel, 6’sında nicel ve 1’inde nitel ve nicel araştırma deseni kullanılmıştır. Büyük çoğunluğu nitel olan çalışmalarda; vaka analizi, içerik analizi, doküman analizi, mülakat, yarı yapılandırılmış mülakat, yorumlayıcı analiz ve karşılaştırmalı analiz yöntemleri kullanılmıştır. Keşfedici ve tanımlayıcı araştırma tasarımlarının çoğunlukta olması, gelişen ekonomilerde sosyal inovasyon konusunun yeni ve keşfedilmekte olan bir konu olduğunu ortaya koymaktadır. Diğer taraftan, çalışmaların vurgu yaptığı temaların iklim değişikliğinden kırsal kalkınmaya uzanan geniş bir yelpazede yer aldığı göze çarpmaktadır. Sosyal inovasyonun tabandan kaynaklanması ve herkesi kapsamaması; sosyal inovasyonun yaygınlaşması için teşvik edici politikaların tasarımının ve iş birliğinin sosyal inovasyonun ortaya çıkması ve başarılı olup varlığını sürdürmesindeki önemi incelenen çalışmaların temalarının genel eğilimini oluşturmaktadır. Tablo 7’de gelişen ekonomilerde sosyal inovasyonu ele alan, çalışmaya dâhil edilen araştırmaların temaları listelenmiştir.

Tablo 7. Makalelerin Temaları-Sosyal İnovasyon

İş birliği çaba ve ortaklaşa çalışmanın sosyal inovasyon için önemi	Tarım alanında ve kırsal kalkınmada sosyal inovasyonun önemi
Kırsal ve bölgesel kalkınmaya olan katkısı	Sosyal inovasyon için iş birliğinin önemi
Çocuk işçiliği probleminin çözümündeki yeri	Sosyal inovasyonda sürdürülebilirliğin sağlanması için dijital teknolojilerin kullanılması
İletişim ve iş birliği için bir platform sunan e-ticaret kanalıyla sosyal inovasyon	Kriz zamanlarının toplumsal etkilerini tersine çevirmede teknolojinin sosyal inovasyon rolü görmesi
Kırsal sistemlerde sosyal inovasyon için iş birliği çaba ve çalışmanın önemi	Kırsal kalkınmanın sürdürülebilirliğinde sosyal inovasyonun önemi
Toplumsal vizyon, sosyal değerler ve olası ekonomik getirinin sosyal inovasyon üzerindeki etkisi	Bilgi ve iletişim teknolojilerinin sosyal inovasyon oluşturmada araç olarak kullanılması
Kırsal ve bölgesel kalkınmaya olan katkısı	İç kaynaklı sosyal girişimler vasıtasıyla sosyal inovasyon

Sosyal inovasyon örneği olarak bir üniversite eğitim modeli ve iş birliği örneği	Gençliğin gelişiminde teknolojiyi aracı kılması
Bir sosyal inovasyon örneği olarak mikrofinansın fakirlikle mücadelede ve kalkınmada kullanımı	MYS ve sosyal girişimcilik etkileşiminin sosyal inovasyonu tetiklemesi
İç kaynaklı sosyal inovasyon	Çevresel sorunların çözümünde sosyal inovasyon
Kitle kaynak kullanımı ve iş birliğinin önemi	Şiddet, yolsuzluk gibi toplumsal suçların önlenmesinde
İklim değişikliğiyle mücadelede sosyal inovasyon	Yeni öğrenme pratikleri, yerel çözüm ve bağlantı (network) kapasitesiyle ilişkisi
Açık, ücretsiz yazılımlar ve uygulamalar vasıtasıyla sosyal inovasyon	Sosyal inovasyonun hem toplumsal hem ekonomik gelişmeye katkı sağlama fırsatlarını aynı anda sunması
Eğitimde ve öğrenmede sosyal inovasyon	Kayıt dışı ekonomi sorununa sistematik çözüm sunması

Gelişen ekonomilerde MYS ile ilgili çalışmaların 23'ünde nitel, 23'ünde nicel ve 3'ünde nitel ve nicel araştırma deseni birlikte kullanılmıştır. Tablo 8'de gelişen ekonomilerde MYS'yi ele alan, çalışmaya dâhil edilen araştırmaların temaları listelenmiştir. Her çalışmanın odak noktası farklı da olsa hepsi bir bütün olarak MYS için bir işletmede olduğu gibi ulusal düzeyde bir planlamanın ve bu planın değişen koşullara ve çizilen senaryolara göre güncellenmesi ve diğer aktörlerle paylaşılmasının önemini ortaya koymaktadır. Planlayıcı konumunda genel olarak devlet veya devlet kurumları bulunsa da MYS'nin tıpkı sosyal inovasyon gibi kapsayıcı ve etkileşimli yapısından dolayı bu planlara katkı sağlamaktan sistem içerisindeki tüm aktörler sorumluluk taşımaktadır. Sosyal inovasyon için de MYS için de iş birliği bir çevrenin, dinamik ve etkin politikaların önemi ortaya konmaktadır.

Tablo 8. Makalelerin Temaları-MYS

MYS'nin zayıf ve parçalı olması, rekabet gücünü düşürmekte ve ekonomik krize yol açabilmektedir.	Üniversite bilim parklarının MYS'ye dâhil edilmesinin önemi ve ekonomiye katkısı
MYS'ye yön veren araştırma-geliştirme politikalarının ekonomik büyümeyi nasıl geliştirdiği	Fikri mülkiyet hakları sistemlerine MYS'de yer verilmesi ve bunların MYS'nin amaçlarını desteklemesi, dolayısıyla kalkınmaya katkı sağlaması
Bilgi üretimi, uygulanması ve özümsemesinin inovasyonun verimliliğini artırması	Firmaların üniversitelere ve araştırma kurumlarına yakınlığı bilgi etkileşimi aracılığıyla firmaların yenilikçiliğini etkiler
MYS'nin performansına kurumların etkisi	Araştırma-geliştirme kurumlarının verimliliği
Üniversite-sanayi-devlet ilişkisi ve ikili kombinasyonlar şeklindeki ilişkilerinin önemi	Yenilik politikalarının gelecek senaryoları göz önünde bulundurularak oluşturulması ve kapsayıcı olmasının önemi
Teknoloji yoğun endüstrilerin gelişmesi için devletlerin uygulaması gereken araştırma-geliştirme politikaları	Devlet ve iş dünyası arasındaki istişare ve ilişki yenilik performansını etkilemektedir
İthalat kanalıyla yabancı teknolojilerin öğrenilmesi ve özümsemesi	Uluslararası araştırma-geliştirme merkezlerinin ev sahibi ülkenin MYS'sine katkısı
Bilim ve teknoloji parklarının performansı içinde buldukları bölgenin yenilikçi bir kültüre sahip olması ve yerel aktörlerin işbirlikçi tutum sergilemesine bağlıdır	MYS tarafından desteklendiğinde çevreyle ilgili düzenlemeler enerji teknolojileri alanında ihracat performansının itici güçlerinden biridir.
Politika oluşturma sürecinde gelecek teknoloji senaryolarının göz önünde bulundurulmasının kalkınmaya katkısı	MYS'nin bilim ve teknoloji döngülerini şekillendiren stratejilerinin bilgi tabanlı ekonomiye dönüşme sürecinde katkısı
Üçlü sarmal yapının ve teknoloji transferinin ikisinin birlikte gerekli olduğu ve birbirini pekiştirdiği vurgusu	Üniversitelerin patent ve sanayi ile iş birliği ilişkileri açısından MYS'deki yeri ve önemi
MYS'de küresel değer zincirlerine yer verilmesinin ekonomik kalkınmaya katkısı	Devletin izlediği stratejilerin ve uygulanan politikaların imitasyondan inovasyon ekonomisine dönüşümdeki etkisi
Üniversite-sanayi iş birliğini güçlendirmenin yolları	Patente dayalı bilgi akışı ve ulusal bilgi ağının önemi
Firmalar arasındaki iş birliğinin ve devletin Ar-Ge desteğinin yenilik çıktıları üzerindeki etkileri	Sürdürülebilir ekonomik büyüme için inovatif teknolojilerin önemi
Üniversite-sanayi iş birliği	Ar-Ge mali teşvik sistemi politikasının MYS için önemi
Politikaların inovasyon bariyerlerinin saptanmasında ve giderilmesindeki önemi	Ar-Ge faaliyetlerinin uluslararasılaştırılması stratejilerinin ekonomik kalkınmaya etkisi
Politikaların kendilerinin de dinamik olması ve yenilenmesinin ekonomik çıktılar açısından önemi	MYS'deki aktörlerin faaliyetlerini koordine eden ve kolaylaştıran kurumsal bir çerçevenin önemi

Üniversite-sanayi-devlet ilişkileri ve kurumsal çerçevenin önemi	Bilgi ve iletişim teknolojileri kaynaklı inovasyonların millî yenilik verimliliğine etkisi
Küresel değer zincirinde Ar-Ge'ye odaklanmanın gelişmekte olan ülke firmaları ve MYS'si için önemi	Teknoloji işletmesi kuluçka merkezlerinin MYS'deki yeri ve ekonomi için önemi
Araştırma alanlarında uzmanlaşmanın ve güncel kalmanın önemi; devletin MYS aktörleri arasında iş birliği sağlamak için aracılık vazifesinin önemi	Sanayi-üniversite ve sanayi-devlet araştırma kurumları iş birliğinin önemi ve belirleyici faktörleri; bunların ekonomik çıktılar üzerindeki etkileri
İnformal firmaların yenilikçi değil taklitçi eğilim sergilemeleri, MYS'lerin formal yapıları destekleyici şekilde tasarlanmalarının önemi	Akademik kurumların endüstriyel kalkınma süreciyle entegre edilmesi, müfredat tasarımlarında sanayinin ihtiyaçlarının da göz önünde bulundurulması
MYS'nin ekonomik büyüme üzerindeki etkisi	Millî savunma Ar-Ge yenilik sisteminin MYS'deki yeri
MYS'de küresel değer zincirlerine yer verilmesinin kalkınmaya katkısı	Yerli-millî bilgi kapasitesinin MYS'nin kuvvetlendirilmesindeki önemi
Teknoloji kapasitesinin makro düzeyde ölçülebilmesi için sentetik göstergeler	MYS'nin güçlendirilmesinin iklim teknolojilerinin transfer hızına etkisi
Düzenleyici kurumların kapasitesi ve bağımsızlığı, altyapı ve ulusal planların önemi	Kamu destekli araştırma kuruluşlarındaki araştırmacıları patent için teşvik eden unsurlar
MYS'nin firmaların uluslararasılaşmasındaki önemi	

SONUÇ

Sosyal inovasyon ve MYS'yi gelişen ekonomiler bağlamında ele alan çalışmalara 2000'li yıllardan itibaren rastlanmaktadır. Sosyal inovasyon, MYS'ye kıyasla araştırmacılar tarafından daha ileriki yıllarda inceleme kapsamına alınmıştır. Makale sayısında özellikle 2017 yılından itibaren kayda değer bir artış söz konusudur. İçinde bulunulan zaman dikkate alınarak, bu eğilimin devam ettiği yönünde bir çıkarımda bulunulabilir. Özellikle kuvvetli bir MYS'nin gelişmekte olan ülkeler için millî güvenlik açısından ne denli önemli olduğu Şubat 2022 tarihinde Rusya'nın Ukrayna'yı işgal etmesiyle gözler önüne serilmiştir. MYS'lerini kuvvetlendirmeleri gelişmekte olan ülkelere birçok avantaj sağlayacaktır ve bunlardan en önemlisi millî güvenlidir.

Sosyal inovasyonun tabandan kaynaklanması ve herkesi kapsamı, sosyal inovasyonun yaygınlaşması için teşvik edici politikaların tasarımının ve iş birliğinin sosyal inovasyonun ortaya çıkması ve başarılı olup varlığını sürdürmesindeki önemi, sosyal inovasyon ile ilgili incelenen çalışmaların temalarının genel eğilimini oluşturmaktadır. MYS ile ilgili yapılan araştırmalarda ise her çalışmanın odak noktası ve öne çıkardığı konular genel olarak farklı da olsa hepsi bir bütün olarak MYS için tıpkı bir işletmede olduğu gibi, ulusal düzeyde bir planlamanın ve bu planın değişen koşullara ve çizilen senaryolara göre güncellenmesinin ve diğer aktörlerle paylaşılmasının ve koordinasyonun önemini ortaya koymaktadır. Planlayıcı konumunda ana rolde devlet bulursa da MYS'nin sosyal inovasyon gibi kapsayıcı ve etkileşimli yapısından dolayı bu planlara katkı sağlamaktan sistem içerisindeki tüm aktörler sorumludur.

Sosyal inovasyon için de MYS için de iş birlikçi ve etkileşimli bir çevre ve yenilikçi bir kültür ile dinamik ve etkin politikaların veya stratejilerin önemi vurgulanmaktadır. Bu çalışmada tespit edilmeye çalışılan literatürdeki genel eğilimlerin, politikaların tasarlanmasında yol gösterici olması umulmaktadır. İş birlikçi ve etkileşimli davranışların ve çevrelerin arkasında yatan unsurlar başka bir araştırmanın konusu olabilir.

Etik Beyan: Bu çalışmada, Etik Kurul izni alınmasını gerektiren bir yöntem kullanılmamıştır. Aksi bir durumun tespiti halinde Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisinin hiçbir sorumluluğu olmayıp tüm sorumluluk çalışmanın yazar (lar) ına aittir.

Yazar Katkı Beyanı: 1. Yazarın katkı oranı %40, 2. Yazarın katkı oranı ise %30, 3. Yazarın katkı oranı ise %30'dur.

Çıkar Beyanı: Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Ethics Statement: Permission from an ethics committee is not needed for this study. In case of detection of a contrary situation, Beykent University Journal of Social Sciences has no responsibility, and all responsibility belongs to the author(s) of the study.

Author Contributions Statement: 1st author's contribution rate 40%, 2nd author's contribution rate 30%, 3rd author's contribution rate 30%.

Conflict of Interest: There is no conflict of interest among the authors.

KAYNAKÇA

- Arocena, R. ve Sutz, J. (2002). Innovation systems and developing countries. *DRUID (Danish Research Unit for Industrial Dynamics) Working Paper*, 2(05).
- Băzăvan, A. (2019). Chinese government's shifting role in the national innovation system. *Technological Forecasting and Social Change*, 148, 119738. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2019.119738>
- Bengtsson, M. (2016). How to plan and perform a qualitative study using content analysis. *NursingPlus Open*, 2, 8-14. <https://doi.org/10.1016/j.npls.2016.01.001>
- Borzaga, C. ve Bodini, R. (2014). What to make of social innovation? Towards a framework for policy development. *Social Policy and Society*, 13(3), 411-421. <https://doi.org/10.1017/S1474746414000116>
- Burnard, P. (1995). Interpreting text: An alternative to some current forms of textual analysis in qualitative research. *Social Sciences in Health*, 1, 236-245.
- Cajaiba-Santana, G. (2014). Social innovation: Moving the field forward. A conceptual framework. *Technological Forecasting and Social Change*, 82(1), 42-51. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2013.05.008>
- Casadella, V. (2018). *Innovation systems in emerging economies: MINT (Mexico, Indonesia, Nigeria, Turkey)*. John Wiley & Sons.
- Castro-Arce, K. ve Vanclay, F. (2020). Transformative social innovation for sustainable rural development: An analytical framework to assist community-based initiatives. *Journal of Rural Studies*, 74, 45-54. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2019.11.010>
- Caulier-Grice, J., Davies, A., Patrick, R. ve Norman, W. (2012). Defining social innovation. A deliverable of the project: "The theoretical, empirical and policy foundations for building social innovation in Europe" (TEPSIE), *European Commission-7th Framework Programme*. Brussels: European Commission, DG Research, 22.
- Çelik, H., Baykal, N. B. ve Memur, H. N. K. (2020). Nitel veri analizi ve temel ilkeleri. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 8(1), 379-406. <https://doi.org/10.14689/issn.2148-2624.1.8c.1s.16m>
- Deiglmeier, K., Miller, D. T. ve Phills, J. (2008). Rediscovering social innovation. *Stanford Social Innovation Review*, Fall, 34-43.
- Edwards-Schachter, M. ve Wallace, M. L. (2017). "Shaken, but not stirred": Sixty years of defining social innovation. *Technological Forecasting and Social Change*, 119, 64-79. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2017.03.012>
- Egbetokun, A., Oluwadare, A. J., Ajao, B. F. ve Jegede, O. O. (2017). Innovation systems research: An agenda for developing countries. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*, 3(4), 25. <https://doi.org/10.1186/s40852-017-0076-x>
- Foroudi, P., Akarsu, T. N., Marvi, R. ve Balakrishnan, J. (2021). Intellectual evolution of social innovation: A bibliometric analysis and avenues for future research trends. *Industrial Marketing Management*, 93, 446-465. <https://doi.org/10.1016/j.indmarman.2020.03.026>
- Freeman, C. (1987). *Technology, policy, and economic performance: Lessons from Japan*. Burns ve Oates.
- Gu, S. (1999). *Implications of national innovation systems for developing countries: Managing change and complexity in economic development*. United Nations University, Institute for New Technologies.
- Harvie, C. ve Lee, H. H. (2003). Export-led industrialisation and growth: Korea's economic miracle, 1962-1989. *Australian Economic History Review*, 43(3), 256-286.
- Khandker, A. (2016). Why is the South Korean growth experience different? An analysis of the

- differences of per capita GDP between South Korea and South Asian countries. *Economic Change and Restructuring*, 49(1), 41-69. <https://doi.org/10.1007/s10644-015-9173-7>.
- Kurpayanidi, K. (2021). National innovation system as a key factor in the sustainable development of the economy of Uzbekistan. In *E3S Web of Conferences* (Vol. 258). EDP Sciences. <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202125805026>.
- Lundvall, B. A. (2016). *The learning economy and the economics of hope*. Anthem Press. https://doi.org/10.26530/oapen_626406.
- Lundvall, B. A. (1992). *National systems of innovation: Towards a theory of innovation and interactive learning*. Anthem Press.
- Metcalfe, S. (1995). *The economic foundations of technology policy: Equilibrium and evolutionary perspectives*, in Paul Stoneman (ed.): *Handbook of the Economics of Innovation and Technological Change*, (s. 409-512). Blackwell, Oxford UK and Cambridge USA 1995.
- Moulaert, F., MacCallum, D. ve Hillier, J. (2013). Social innovation: Intuition, precept, concept, theory and practice. *The International Handbook on Social Innovation, January*, 13–24.
- Mulgan, G. (2006). The process of social innovation. *Innovations: Technology, Governance, Globalization*, 1(2), 145–162.
- Murray, R., Caulier-Grice, J. ve Mulgan, G. (2010). The open book of social innovation. *Tercer Sector*, 233.
- Nelson, R. R. ve Rosenberg, N. (1993). American universities and technical advances in industry. *Research Policy*, 23, 323–348. [https://doi.org/10.1016/0048-7333\(94\)90042-6](https://doi.org/10.1016/0048-7333(94)90042-6).
- Nelson, R. R. (1993). *National innovation systems: A comparative analysis*. University of Illinois at Urbana-Champaign's Academy for Entrepreneurial Leadership.
- Niosi, J., Saviotti, P., Bellon, B. ve Crow, M. (1993). National systems of innovation: In search of a workable concept. *Technology in Society*, 15(2), 207-227.
- Niosi, J. (2018). National systems of innovation in developing countries. In J. Niosi (Ed.), *Innovation Systems, Policy and Management* (pp. 149-177). Cambridge: Cambridge University Press. [https://doi.org/10.1016/0160-791X\(93\)90003-7](https://doi.org/10.1016/0160-791X(93)90003-7).
- Pol, E. ve Ville, S. (2009). Social innovation: Buzz word or enduring term? *Journal of Socio-Economics*, 38(6), 878–885. <https://doi.org/10.1016/j.socec.2009.02.011>.
- Phills, J. (2009). *Rediscovering social innovation*. Stanford Graduate School of Business.
- Schot, J. ve Steinmueller, W. E. (2018). Three frames for innovation policy: R&D, systems of innovation and transformative change. *Research Policy*, 47(9), 1554-1567. <https://doi.org/10.1016/j.respol.2018.08.011>.
- Sharif, N. (2006). Emergence and development of the national innovation systems concept. *Research Policy*, 35(5), 745–766. <https://doi.org/10.1016/j.respol.2006.04.001>.
- UNESCO, *Institute for statistics*. (2018). UIS online database: UIS.Stat.
- Ültay, E., Akyurt, H. ve Ültay, N. (2021). Sosyal bilimlerde betimsel içerik analizi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (10), 188-201. <https://doi.org/10.21733/ibad.871703>.